

מסורת הש"ס

^(א) [ר"ה יג.], (ג) לקמן טו., ^(ג) [לעיל יא: ושי"ן], ^(ד) [לעיל יא:].

תורה אור השלם

1. חג הקטת תעשה לך שבעת ימים באספך מגרנך ומיקבך: דברים טו יג ואשר תשמיעו וְעִבְדוּ קוֹל בָּבֶל עֲרִיהֶם וּבִירוּשָׁלַם לְאֹמֶר צֹא הָרָר וְהִבִּיאוּ עָלֵי יִזְתּ וְעָלִי עַץ שִׁמֹן וְעָלִי הָדָס וְעָלִי תְּמָרִים וְעָלִי עֵץ עֵבֶת לַעֲשׂוֹת סֵבֶת כִּכְתוּב: נחמיה ח טו

גליון הש"ס

גב' ואימא יין קרוש. ע"י יומא דף עו ע"ב מוס' ד"ה גמר שבר כסד"ד: שם חבילי קש. עיין מ"ל פרק י"ד הלכה ד מהל' טומאת נדעת: רש"י ד"ה צאו החר פסוק הוא בספר עזרא. פסוק זה נחמתי וכן נדשי' נחומס דברים לב כ"ו ודוגמתו מליט צעורא ותמן להס והוא נחמתי ט וכן צניא דף טו ע"ב נדשי' ד"ה אכלו משמנים וכן לשון הש"ס לקמן דף לו ע"א וכן צעורא אומר לאו החר וחוה ע"פ דברי חז"ל סנהדרין דף כג ע"ב מכדי כל מיני דעורא נחמיה בן חכליה אמריתו:

מוסף רש"י

בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר. שלמך המבז לעשות סכך של סוכה בפסולת גורן ויקב. כגון קשין וחמויות, דבר שאין מקבל טומאה וגידולו מן הארץ (ר"ה יג.)

סוכה פרק ראשון סוכה

פסולת גורן. קשין: **פסולת יקב.** זמורות ואשכולות ריקנים: **גורן עצמו ויקב עצמו.** הקשין עם המצואה ואשכולות עם הענפים להוה ליה דבר המקבל טומאה האוכל: **יקב כתיב.** דמשמע לאחר שנעשה יין: **קרוש.** קפוי: **הא מילתא הוה צידן.** עד השתא היינו סבורין

לידע טעם משנתנו מן המקרא הזה

דצפסולת הכתוב מדבר דאי אפשר

לסכך ציין: **ואתא רבי ירמיה.**

שהזכיר לנו יין קרוש הבז משניר:

ושדא זיה נרגא. קלָגָה צגרזן כלומר

השיב תשובה גילחת: **רב אשי אמר.**

ספיר משמע פסולת מקרא דכתיב

באספך מגרנך משמע שאתה אוספו

ונוטלו מן הגורן וגורן הוא האוכל

ומה שאתה אוסף וצורר מתוכו הוא

הפסולת: **לאו ההר.** פסוק הוא

בספר עזרא לעשות סוכות ולא הזכיר

כלן אלא דבר שאינו מקבל טומאה

וגידולו מן הארץ: **היינו עלי הדס**

היינו עץ עזוב. מזהו זה ומזהו זה

להזכיר שניהם במקרא הלא אחד

הס דההדס הוא עץ עזוב על שם

שהעלין מורכבין זה על זה כמין

עבותות ושרשרות: **הדס שוטה.** שאינו

כשר ללולב לפי שאין עבותו עשויה

של שלש שלש עלין: **מתני' וחבילי**

ורדין. מין קנים הס שעושין ורדין

טוייל"ש בלע"ז ואוגדין אותם ובעודן

לחין בהמה אוכלתן ולכי יבשי עומדים

להיסק: **אין מסככין כסן.** כשהן

קשורין ובגמרא מפרש טעמא: **ופולן.**

הפסולין ששנינו בסכך: **כשרין**

לדפנות. דכל סוכה הכתוב סכך

משמע דדופן לא איקרי סוכה ודנפקא

לן (לעיל ד' י:.) דפנות מבסכת בסכת

בסכות מיימורא דקראי ילפינן ולא

ממשמעותא הלכך סוכות תעשה

באספך מגרנך אסככה הוא דקאי:

גב' שמעיה מר' יוחנן תרסי. פי'

טעם שני דברים האמורים במשנתנו

שמעתי ממנו: **חדא הא.** דחבילין

מ"ט לא מסככי בהו וחדא הא דתמן

במתניתין החוטט בגדיש לעשות לו

סוכה נוטל מן העומרים למטה סמוך

לארץ ונכנס לתוכו ועושה חלל

כשיעור סוכה וסכך עשוי ועומד

מאליו אינו סוכה ופירש לי ר' יוחנן

סוכה פרק ראשון סוכה

יב.

אי מה חגיגה בעלי חיים. לעיל (דף ט.) גבי הא דילפינן איסור הנאה לא שיך לאקשווי הכי:

בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר. רבי יוחנן לא יליף מעניני כבוד מפרש צירושלמי דין כדעמיה ודין כדעמיה רבי

יוחנן אמר עננים למעלה היו כלומר

מן השמים הן צאין ואין זה גידולו מן

הארץ דקמני מתניתין ור"ל אמר

למטה היו ר' יוחנן מדמי להו כאלדס

המשלח לחצרו חזית וקנקנים וריש

לקיש מדמי ליה כמאן דאמר לחצריה

שלח קופתך וסב לך חטיין והכי נמי

אתא צבראשית רבה (פרשה יג.) ר'

יוחנן אמר אין עננים אלא למעלה

שנאמר וארו עם ענני שמיא ריש

לקיש אמר אין עננים אלא מלמטה

שנאמר מעלה נשיאים מקלה הארץ

על דעמיה דרבי יוחנן לאחד שביכד

את חצירו בחזית של יין וקנקנים על

דעמיה דר"ל לאחד שאמר לחצירו

מן לי סאה חטיין אמר לו הבא לי

קופתך וצא מדוד כך אמר הקצ"ה

לארץ אייתי ענני וקציל מיטרא:

אמר רבי זירא הא מאתא הוה

ובו' ואתא רבי ירמיה שדא

ביה נרגא. משמע דרבי זירא לא

מוקי ליה לקרא בפסולת גורן ומימה

דצפ"ק דר"ה (דף יג.) דריש חג

האסוף מאי אסף קציר ופריך רבי

חנינא מי מצינת אמרת מאי אסף

קציר והכתיב מגרנך ומיקבך בפסולת

גורן ויקב הכתוב מדבר אמר רבי

זירא הא מלתא הוה צידן ואתא רבי

חנינא ושדא זיה נרגא אלמא מודה

ר' זירא דצפסולת גורן ויקב הכתוב

מדבר וי"ל דהכא נמי מודה בה רבי

זירא ולא קאמר אלא דלא ידע לשנויי

קושיא דר' ירמיה: **חבילי' ורדין.**

מפרש צירושלמי דאין חבילה

פחותה מעשרים וחמשה קנים:

אין

דאין

טעמיה בחדא מינייהו אמר טעמא משום גזרת אוצר

הולך ואוכל וישן באוצרו במקום שלא נשתמש שם כל ימות השנה והוא עשוי ועומד ולא לשם סכך של זל דנהוי שם סוכה עליה ואפילו שם סוכה

שאניה של חג אלא כצית בעלמא ובחדא מינייהו פירש טעמא דפסולה מדאורייתא משום תעשה ולא מן העשוי: **ולא ידענא הי מינייהו.** פירש

לי ר' יוחנן משום גזירת אוצר והי מינייהו משום תעשה ולא מן העשוי: **נחזי אָנן.** ונשמעה ממה דאמר ר' יוחנן צדוכתא אחריתי: **פעמים**

שאלדס בא מן השדה. כל ימות החמה: **ומיניה ע"ג סוכה.** שיש לו כל ימות השנה למקנהו ומינח החבילין שם לייבשן ולא לסכך וכשמגיע

החג נמלך עליהם לסכך: **והסורה אמרה תעשה ולא מן העשוי.** צפסול וזה שנסכך שם שלא לשם סכך אפילו לזל אלא לייבש אין שם סוכה

חל עליו והלכך גזור רבנן שלא יסככו בחבילין אפילו הוא מטיילן עליה לשם סוכת החג גזירה משום חבילין דכל השנה דאיכא פסול דאורייתא

אלמא טעמא דמתניתין דהכא משום גזירת אוצר היא ומדרבנן. כל דבר שאלדס מקלה ומכניס לקיום קרי אוצר וחבילין שאלדס מכניס כל

ימות הקיץ לימות חורף קרי אוצר: **ומדהא משום גזרת אוצר.** שמע מינה הך דחוטט בגדיש פסולה מדאורייתא משום תעשה ולא מן העשוי

היא דהא שמעיה ר' יעקב לר' יוחנן בחדא מינייהו פסולה דאורייתא: **ורבי יעקב.** דלא ידע לפרושי הי מינייהו פסולה דאורייתא והי

מדרבנן: **הך דרבי חיאל.** דמפרש בהדיא לא הוה שמיע ליה: **אמר רב אשי.** מקשי אדרבי יעקב: **אטו.** תרוייהו טעמי מי ליכא למימרייהו

בשתי המשניות: **חבילי קש משום גזירת אוצר איכא.** מדרבנן: **משום תעשה ולא מן העשוי.** דאורייתא ליכא בתמיהה מי לא משתמע נמי

מתניתין דבאותם שניתנו שם כל ימות החמה קאמר דלא נמלך עליהם לסיכוך דהויא לה היא גופה פסולה דאורייתא ומהיכא שמע ר' יוחנן

דמתניתין דהכא לאו מדאורייתא קאמר: **וחוטט בגדיש נמי משום תעשה ולא מן העשוי איכא משום גזירת אוצר ליכא.** מי לא מציין למימר

נמי דאפילו סתר הכל כלפי מעלה ונענע עומרין שעל הסכך וחזר והניחן לשם סוכה קא פסיל ליה מתניתין מדרבנן משום גזירת אוצר

דזימנין דלא מנענע ונעשין מאיליהן כדאמרת גבי חבילים דפסלת להו אפילו מניחן שם לשם סכך מדרבנן משום גזירה דכל ימות השנה לאוצר

ומהיכא דייק רבי יוחנן הך טעמי דמוקי להך מדאורייתא והך מדרבנן: **אמר לך.** ר' יוחנן מתניתין גופייהו דייקי כותמי מתניתין דהכא קמני

אין

עין משפט נר מצוה

עו א מיי פ"ה מהלכות סוכה הלכה י סמג עשין מג טוש"ע א"ח סי' מרטט סעיף טו:

עו ב מיי שם טוש"ע שם סעיף י':

עוד ג מיי שם פ"ד הלכה טו וסמג שם טוש"ע

א"ח סי' תרל סעיף א:

לעזי רש"י

טויל"ש (טויל"ש ישי'.

קנים, גבעולים.

רבינו חננאל

וגדחית. ואיפשיטא

מדכתיב באספך מגרנך

[ו]מיקבך, בפסולת גורן

ויקב הכתוב מדבר, וגדחית

גם זו. ודקוק רב אשי

מדכתיב [מ]גרנך ש"מ

מגורן ולא גורן עצמו,

וכן מיקב ולא יקב עצמו,

למעטי יין קרוש וכיוצא

בו. ותמצא קשיא דרבי

ירמיה דחזיה, ועמד למברי

ר' עקיבא בפסולת גורן

ויקב. רב חסדא [אמר]

מהכא צאו החר והביאו

עלי יזת ועלי עץ [שמון]

ועלי הדס ועלי תמרים

ועלי עץ עבות לעשות

[סוכות] ככתוב, כהני, מה

הני גדולי קרקע ולא

מקבלי טומאה אף כל

כוותיהו. ואסיקא הדס

הוא עבות, מאי היא עבות

[ל]לולב, שאר מיני הדס

לסוכה. [מתני'] חבילי

קש וחבילי עצים בו.

אמר ר' יעקב שמעתי

מר' יוחנן דאמר בהלין

מתני', הא דקתני [אין]

מסככין בחבילות והא

דקתני החוטט בגדיש,

פי' חוטט כמו חופר,

כדגרסינן כפא דחט נגרא

בנויה נשרוף חרדלא.

החוטט בגדיש לעשות לו

סוכה אינה סוכה. חדא

פסולה משום גזירת אוצר,

וחדא פסולה מדאורייתא

מדכתיב תעשה, ולא מן

העשוי, ולא ידענא לפרש

הי מינייהו דאורייתא והא

מינייהו מדרבנן. ופשטנא

הני חבילות דקתני אין

מסככין לבתחילה,